

MAGYAR KURIR

Bétsből, Kedden, Augustus' 31-dikén 1819.

Nagy Britannia.

Hunt Aug. 9-dikén megérkezett Manchesterbe. Az ő oda való bemenelét így írják-le a' Manchesteri újságlevelek: — „Deltájban egy fedetlen könnyű kotsiban tartotta bemenetelet. Melléteült Johnson nevű Refekötő. Egy más szerben ültek a' barátjai, Sir Wolsley, Hull, és Moorhouse. A' szekereket kísérte a' *Cavalcada* (dovasok' serege). Helyen sorral folytatta a' Proccessio a' maga menetelet az utzákon és piatzokon az allyas nép' sokasága között egy vendégfogadóig, a' hol Hunt a' néphez beszédelintézvén, azt arra intette, hogy honnyába tsendességgel térjen vissza, 's megígérte, hogy a' következő hétfőn tartandó gyűlésben maga is jelen fog lenni, a' Leighi gyűlésben pedig, a' melly szerdán fog tartatni, maga fog előlúlni. Az alatt, míg Hunt az utzán a' Proccessiót tartotta, a' Ralmárok' bolijaikat bezárni jónak találták. Némelly házaknak ablakaik behajgáltattak, ámbár a' város' előljáróji minden előrevaló vigyázásokat nagy gondal megtettek vala. A' katonák között ezen napra golyobisos töltések adátattak.

A' következett szerdán valósággal véghez ment a' Leighi népgyűlés: de se Hunt se' a' társai, kik gyűlésről gyűlésre járnak 's ezért bujdosló néporatorolnak neveztetnek, ki nem mentek a' gyűlésre; egyéberánt szokott módon véghez ment a' tanátskozás, mellyet néhány

jovallásoknak meghatározatása rekészeltte. Tizenhárom aszszonyszemélyek, fejér ruhába öltözködve, fekete kesztyűkkel 's ugyan olyan színű övedző kötővel még a' gyűlés' elején megjelentek, külömbkülömb féle színű zászlókkal, hanem semmi beszédelintézvén, erről nézték a' gyűlés' munkáit egész végig figyelmetes halgatással. Leghissebb gonoszság nem történt egész estvéli 9 óráig, a' midőn az utzákon és országútakon kiáltozó sokaságnak hazahajtatására Huszár 's egyéb strázsa tsoportok állittatván ki, a' nép hornyába széllyel oszlott, hanem az előljárók a' btonaságot egész éjjel fegyveresen kiállitva tartani tsakugyan szükségesnek itélték.

Egyéb helyeken is tartattak ugyan ezen környéken, szabad mezőn és a' hegyeken, efféle öszszegyülekezések, mellyekre a' népet trombitaszó által szokták öszszehívni. Hancm minthogy tilalmas fegyvergyakorlásokat is tart a' nép ezen helyeken, tehát ezeknek megakadályoztatásokra fegyveres tsapatokat szokott küldeni a' Magistratus, mellyeknek látására a' nép azonnal széllyel oszlik, 's mindenek eltsendesednek.

Közönséges levelek írják, hogy a' Manchesteri vidéken az efféle fegyvergyakorlási öszszegyülekezések naponként számosodnak, sőt hogy a' Middletoni halmokon egy valami 3000 emberekből álló sereg már mustrát is tartott egy Vasárnapon: de minden fegyver nélkül

és csak marschirozásban gyakorlották magokat. A fordulásokra való jeladások vadász kürt által tetettek. Az ilyen katyvasz naskodó népgyűlésekhez, ambar megtiltatva vagnak, nem férhet hozzájuk az előjárók ereje, azért, hogy a szélekre vigyázókat állítanak ki, s ezeknek jeladását hallván, azonnal eloszlanak.

Azt lehet észre venni, hogy ezen lármázó üszszegyülekezéseknek indítóji végezetre csakugyan által látták, hogy az a mód, melly által ők az Országloszékot meg akarták jáczodtatni, nem használható. Ők úgy akartak, hogy minden népes helységekben, mellyeknek most a Parlamentum' alsó házában képviselőjök nintsenek, egygyet egygyet választván, az Országlószerék akarata ellen is beküldik oda, gondolván, hogy, ha egyszer ott lesznek, nem fognak onnét kikergetetni. Hogy lehagyták ezen eleinteni plánumjokat, megtetszik egyebek közt egy Saxton nevű efféle *Jobbítónak* szavaiából, mellyeket ő Aug. 5-dikén a Manchesteri néphez intézven, lebeszélenni iparkodik azt ezen czélzásról, ekképpen szollván: — „Minthogy, úgy mond, az a czélzás, hogy a népgyűlések magoknak ezen rendkívül való úton módon választásának nemzeti képviselőket, ezen gyűléseknek törvénytelen és lázszató tekintet ad, s ez által az Előjáróknak alkalmatosságot szolgáltat arra, hogy erőszakkal ellene álljanak: tehát ő azt tanátsolja, hogy jó leszen barátjaikra bizni magokat, kik között Williams Oberster, ezen Grófságbeli Előjáróknak egyike, ezen Grófságnak egész Tanátszerke előtt oly hathatósan beszélt az ő ügyekért, hogy ellene senki csak egy szó se' felelhetett.“ — Már most midőn azt kéri ezen népek, hogy gyűlést tarthassanak, csak azon czéljokat említik kérelmeikben, mellyet eleintén felhozni szoktak volt, tudniillik, hogy a' Parla-

tum' alsó házában Radicalis Reformáltatására nézve akarnak üszszegyülekezni.

Olyan aszszonyi népgyűlés, a' mi-lyen már más helyeken formálódott, Chesterben is támadott egy, melyről azt a' nevezetést jegyzik meg, hogy ez egy Szolgálatot választott a' maga előlülőjévé. — Ennek kétségkívül jó szája lehet.

A' Warwicki Grófság' Eshüdtékéből álló nagy törvényesszerke megemerte Aug. 9-dikén kimondatott itelete által, hogy Edmond, Maddok, Májor Cartwright, Wooler, a' Fekete Puja' kiadója, és Lewis nevű személyek ellen, azért, hogy magokat azon Birminghami népgyűlésen, a' hol Sir Wolsley ezen városnak képviselőjévé választott, a' Constituzióval ellenkező módon viselték.

* * *

Az az alkü, melynek ereje szerént egy időtől fogva a' pénzt Amérikából, katonoson pedig Vera-Kruzból, Spanyol Ország' számára Anglia hozatja, az Angliai bankónak nagyon hasznos. Anglia ezen pengő pénzt Londonba viteti, s érte Váltó papirosokat ad Spanyol Országnak. Így mind kettőjöknek nyeresége van; Spanyol Országnak az, hogy külföldben a' mostani körülállások között a' Mexikói jövedelmet maga bajosan hozathatná-el; Angliának pedig az, hogy mostanában, minekutánna az Anglus bankó a' maga Hitelezőjöt pengő pénzel kezdette fizetni, ily módon sok pengő pénzre tesz' szert. Mint már megjegyzettük elébb 15 millió Piastereket hozatott ezen az úton Vera-Kruzból Londonba; s az újabb alkü szerént nem soká még 10 milliókat fog hozatni.

Az a' sereg, mellyet Gen. Devereux, az Insurgensek' segítségére Jul. 31-dikén Dublinból Amérika felé útnak indított, legfeljebb is csak 3000 emberekre

létehetik, hanem tizenkét tsapatokra van felosztatva, oly véggel, hogy 12 Batalionoknak szolgáljon törzsökül, melly szerint még ezután szaporittatik annyira, hogy 12 valóságos Batalionok legyenek belőlle. Ezen Generálist nem sokkal az ő elvezése előtt az a' kedveltenség érte, hogy valami barátjához levelet írván, szabadon kimondotta benne Generális Macgregorról, hogy ő azon Britannusokat, kik az ő zászlója alatt Amérikába veztek vala, Porto bellónál nagyon vigyázatlanul vitte a' mészárszékre, 's ezen levél Macgregornak egy testvére' kezébe akadott, ki egy hegyi bárdulatlan Skottus lévén, ezen megbántatásért egy reggel 3 órákor valami barátjával Evreuxnak a' szállására ment, 's arra akarta, még pedig gorombáskodva, kényszeríteni, hogy duelláljanak. Evreux nem fogadta el a' meghívást, mondván, hogy a' duellálás' regulája szerint arra nem gorombasággal való kényszerítés, hanem szabad akarat kívántatik, osztián az ő életére a' felverbuált katonaságnak, a' mostani környülállások között, nagyobb szükség van, hogy sem azt ily jádzi módon feláldozhatná. Hanem a' Macgregor' testvére ezen okoknak se engedvén, ötlet Evreux o' Magistrátusnál bejelentette, 's ez őket végre megegyeztette.

A' Régens Princz megváltoztatta azon időtöltési planumát, hogy Angliának déli partjai mellett tegye evezését, hanem annak napkeleti partjai mellett akar Skotziának partjáiig Fise nevé Gróshoz evezni, ott magát vad katasztrófával mulatni, 's a' hegyes Skotzia ritkaságait meg szemlélni. — Portssmouthhoz négy orosz Fregátok kötődtek ki.

London városában már olyan ragadozók is találtak, a' kik kotsit, lovakat, 's inast tartanak, 's a' gyalog megnő utasokat mesterségesen kiperdálják.

Nem rég valaki a' szomszédságból Londonba beindulván, egy úti kotsi négy lóval beéri, a' kotsis megszollitván, kérdi, hogy nem fáradt-e el, mert ha elfáradt, a' szekérben az Uraság jelen nem lévén, abba belé ülhet. Az útas semmitől nem tartván, beül, de azonban az inasok is beültek hozzá; a' kotsis egy kevéssé fére hajt, a' hol semmi házak nem találtattak, 's ekkor az inasok pénzt kezdenek kérni. Ő azt gondolta, hogy tréfálkodnak, de nem soká ellenkezőről győztetett meg, mert megköltötetvén minden pénze elvétetett, 's végre a' szekérből kivettetett.

Spanyol Ország.

Irunból így irtak Augustus' 1-ső napján: — „A' Radiksi tudósítások már valahára egyszer nyilvánosságosan beszélnek azon mesterkedésekről, mellyek által ott a' katonaságot fellázasztani iparkodtak. Nagyon messze kiterjedő levelezéseket, proklamatióknak való rajzolatokat, pamphleteket, mellyek mind kereskedő hajókon hozattattak be idegen Országokból a' hazába; 's végezetre egy több hónapoktól fogva főzetett öszszeesküvésnek meggyőző bizonyosságait, fogták el. A' volt az öszszeesküvés' plánuma, hogy az alatt, míg a' fegyveres seregek a' Vittoriai logerből Radixot elfoglalják, az Extremadurabéli Guerillatsapatok, mellyek magokat már az Opeczi vidékeken mutogatták, a' Tágus felé elő nyomuljanak, hogy aszszerént, mint az első probatételeknek szerantsés kiütése kívánni fogná, az öszszeesküdtek' további plánumaiknak végrehajtását munkába vegyék. A' Korteseket öszsze akarták hivatni 's a' Respublikát, ha a' környülállások kedveztek volna, kikiáltani. Spanyol Országot Szabad Státusnak képzelní! Melly kevéssé kellett azoknak, kik ezen éppen oly vakmerő mint bolond plánumon dol-

goztak a' Spanyol népnek lelkét esmérni, a' midőn ezen nevetséges plánumot tsinálták. Hanem az a' dühösség, melly azon munkálódik, hogy minden fennálló dolgok felfordittassanak 's mindeneknek helyébe újak állittassanak, többé semmi határt nem esmervén, oly paroximusá lett, melly ezen embereket magokhoz jöni telyességgel nem engedi. Már Királyi Biztosok küldettettek-el Kádiksba, és az elfogattatott személyek' proccessusa minden lehető iparkodással folytattatik. Azonban pedig a' Frantzia határszélekhez legkeményebb parantsolatok küldettettek, hogy minden újságleveleknek, apró vagy futó irásoknak, 's titkos levelezéseknek behozattatása meggátoltassék, mellyeket az Öszvérhajtók a' Pyreneumi hegyeken által, Biskaya, Navarra, Arragonia, és Katalonia tartományaiakba be szoktak lopni. Titkos figurákkal iratott levelek is nagy számmal fogattattak-el, mellyeknek magyarázó kulcsa már esmertetik, 's a' mellyekről azt erőssítik, hogy a' Spanyol Országban folyó dolgoknak nagy világosságot fognak adni."

Spanyol Amérika.

Lord Cochrane még mind *Cal-laónál* tartzkodott, és hinni kezdtlék, hogy végezetre tsakugyan oly szerentsés leszen, hogy a' kikötőhely' erősségeit összerontja, 's az ott lévő Spanyol hajókat elfogja.

Annak a' Generálisnak neve, ki a' minap a' 3000 Spanyol katonákkal Amérika felé Kádiksból útnak indult, Cagigal. Ő már 1810-ben is Caraccasi Fő Kormányozó volt, hanem a' dolgok alatta az Insurgensek ellen szüntelenül szerentsétlen kimenetellel folyván, onnet 1813-ban visszahivattatott. Hogy most ismét oda küldetett, annak lehet talán monítani, hogy nagyon bajos oly

embert találni, a' ki cránt telyes bizodalommal lehessen lenni. Most nem Caraccasi, hanem Uj-Grenada Főkormányozóvá nevezetelt. Gondolják, hogy Karthagendához fog kiszállani, 's onnet *Santa-Fe-de-Bogotá*nak, Uj Grenada fő városának, megmentésére indul, melly az ölta, hogy Insurgens Generális *Santander* a' Spanyol armádát megverte, reménség nélkül veszőféiben látszik lenni.

A' Morilló hadi plánuma már most, ha az Uj-Grenada armádát Santander meg nem verte volna, a' lett volna, hogy ezt a' magáéval öszszetsatolván, az Oronoko víznek felső részéhez, vegye útját, ott seregeit hajókra ültesse, 's Angusturához levezvén, onnet az Insurgenseket elkergesse. Hanem már így, bajosan lehet valami a' plánumából.

Német Ország.

~~Gissában~~ a' tanulók szép elégtelt kaptak. Ők a' katonaságtól megbántatva érezvén magokat, *in massa* kimentek Gissából, és kinyilatkoztatták, hogy, ha tsak illendő elégtételt nem kapnak, külömben oda többé vissza nem mennek. A' határozás, mellyet az Országszék ezen tekintetben kihirdtetett, az: Hogy ennekutánna tsak a' Senátus által lejendő meghivattatásra lehessen a' tanulók ellen a' katonaságnak hasznát venni, 's minden illetlen tselekedetért, mellyek ezen alkalmatossággal élő fordultak, a' tanulóknak elég tétetessék. Továbbá a' Hadi törvényszéktől is jött-ki ezen tárgyra nézve ítélet-tétel, t. i: hogy az a' katonatiszt, a' ki egy tanulót megbántott 's a' ki ezen tselekedete által ezen kedvetlenségekre alkalmatosságot szolgáltott vala, haladék nélkül, 14 napi kemény fogságra tétetessék, 's a' megbántatott tanulót a' Rektornak 's az Obersternek jelenlétében megkövesse. A' Ministerium'

határozását 's ezen illetéltelt a' Senátusnak négy követjci vitték - ki oda, hol a' tanulók lögerbe voltak, melyre nézve ezek Gissába az iskolába megelégedéssel viszsza tértek.

A' 'Sidók üldöztetése még nem szűnt meg Németországban sok helyeken. Frankfurtban még most is nagyon félnek éjjelenként, melyre nézve nagy vigyázás van. A' kereskedők és czéhek a' Senátus' elejébe hivatván, megintettek, hogy hozzájok tartozóikat zabolán tartsák. A' politziai katonáknak megparantsoltatott, hogy mindeneket elfogjanak, kiket ekképpen kiáltani halianak: *Hepp! Hepp!* Egy ifjú kereskedőlegény reá bizonyosodván, hogy az utszán sok házakra nyughatatlankodlató czédulákat raggatott, fogásra vitetett. Némelly házakhoz nagyon jeles levelek küldetettek. A' 'Sidók, kik eddig minden sétáló helyeket el szokták volt lépni, most nagyon riáksán mutogatják magokat. Sokak elküldözték familiájikat más városokba. Nevezetesen Hanauba és Offenbachba; sokak mindenestől fogva oda hagyták Frankfurtot.

A' 'Sidóknak ezen üldöztetése nem állapodott - meg csak Würzburgban 's Frankfurtban. Ugy látszik, hogy rendre vette mind azokat a' Német városokat, a' hol ők számosan laknak. Mindenütt szájról szájra jár az őket rettegető *Hep!* *Hep!* Így történt már Baireutban; így foly Karlsruhében, a' honnét így irtak Aug. 18 - dikán: — „A' 'Sidók üldöztetésére való hajlandóság itt is mutatja magát. E' hónap 17 - dikére viradó éj jel a' Synagogára 's némelly főbb 'Sidóknak házaikra, 's a' többek közt az Udvari Bankos Haberére czédulákat ragasztottak, melyekben halál és veszedelem jövendöltetik fejeltre. Éjjelenként már néhány izben hallatott a' *Hep! Hep!* Tegnap annyira megfelejtette magát egy tiszt, hogy egy tisztos Izraélitával, a' ki egy-

zersmind tanító az itt lévő Akademiában, testiképpen is rútul bánt. Mannheimban is hasonló fenyegetődző czédulákat kezdettek kiaggatni. *Darmstadtra* is reá került a' sor: hanem a' Landwehr nem soká helyre állította a' tessenésséget.

„Már most, így szólnak némely közönséges levelek, Aug. 13 - dikától fogva Heidelbergában is hozzá fogtak a' vizsgálódásokhoz és fogdosásokhoz. Herborni Pagenstecher nevű Studens elfogattván kérdőre vonattatott, 's az ólta az Universitas' tömlöczében ül. — Darmstadti Kahl nevű könyvárosnak írásai olvétettvén, maga is kérdőre vonattatott, de ez, mindjárt elbotsáttatott. — E' történt Parahimban egy Házitanítóval. — (Így hát még folynak Német Országban a' nyomozások.)

A' Berlini ügynevezett Státusújságnak Aug. 24 - dikén költ. darabjában ily hirdetés találtatik: — „Bár melly nagyon betűlje és segítse is a' Pruszziai Ország-lószék a' Nyilvánosságot (publicitast) azt mindazonáltal soha meg nem engedheti, hogy az ő tselekedeteit magok a' hazabéli újságlevelek meggyalázzák. Erre nézve a' *Naumburgi* és *Zeitzi* újságlevelek, minthogy felettébb gondolatlan nyilatkozatásokra mérészlettek vetemedni, megtiltattak.

Megjegyzés. — Honnét veszi eredetét a' *Hep!* 's miért irtóznak tőle a' 'Sidók ily nagyon? — Gaus-leisch Péter és Leiningen Conrad 1097 - ben a' Keresztes háborúra verbuálván, zászlójikon ezen betűk voltak H. E. P., mellyek ezt tették: *Hierosolyma est Perdita.* Ezen két Vezérek a' Rénus mellett, 's a' hol csak megfordultak a' 'Sidókat üldözték, ölték, vágták. A' merre csak ezen H. E. P. es zászló ment, a' nép azonnal liázni kezdte *Hep! Hep!* Jön a' *Hep!* *Hep!* 's a' 'Sidó népet ütni verni kezdte.

A' Stuttgárdi Udvari újság szerint, Magyar Ország' Palatinusa József ő Cs. Fő Herczege Aug. 22-dikén estve felé oda megérkezvén 's Király ő F. génél fél órányi időt töltvén, útját Kirkeheimba vette, hogy Württembergi Mária Princzaszszonnyal való házasodását 24-dikben forma szerént való módon végrehajtsa.

H e l v é t z i a .

A' Bernai Tikkos Tanátsból egy ítélet-tétel jött ki Augustus' 16-dikán, mely tselekedetre, melly, mint ezen ítélet-tétel mutatja, csak annyit különbözik a' Sand és Löningétől, hogy ezek közzül Sand *Hotzebuera*, Löning pedig Elölülő *Liebel Urra*, valósággal reájok tették kezeiket, e' pedig csak akarta reá tenni Orosz Udvari Tanátsos *Ritter Hamel Urra*. Az egész ítélet-tétel, lehető rövidséggel, ennyiben áll: —

„Minekutánna *Stähel e' Andrá s*, Thurgauai Kantonbéli születésű 24 esztendő s Ur, Bernában a' Historiai tudományok magános tanítója, a' Tikkos Tanáts által, melynek a' közönséges rend és tsendesség fenntartására vigyázni hivatala szerént való kötelessége, ezen hónapnak 2-dikán elfogattatott, 's minekutánna a' véle tétellett vizsgálódásokból kijött: 1) szor, hogy *Stähel e* az említett napon egy Bernán által útozó idegent, kinek neve Orosz Udvari Tanátsos *Ritter Hamel*, egy közönséges vendégfogadóban feltett szándékkal kétszer felkeresett, őtet nevének több versbéli megkerdezése közben ököllet való fenyegetőzés által megijesztette; 's ezen szavak által: *Te Főjedelmek' Inasa és Kutya*, gorombán megbántotta, a' nélkül, hogy őtet azelőtt valaha látta vagy személyesen esmerte volna; — 2) szor, hogy *Stähel e* egy cikkelynek az *Aarau i* újság-

ban lett kiadására sokat tett; azt Professor *Kortumt*ól által vévén leírta, 's Professor *Heldmant*, hogy a' kiadásra beküldené, megkérte, 's ekképpen magát azon goromba megbántásnak, melly által egy Helvétziával barátságban élő Országlószek-rútol érdekeltetett, részesévé tette, minthogy ezen cikkelyben egyebek közt ezen kifejezések is előfordultak: „Már oda mentek a' dolgok, hogy a' „Romai szent Birodalomban a' Politikai „handzsárdőfések a' testi handzsárdőfésekkel vetélkednek. Nem soká meg fog „tanítani az idő bennünket arra is, hogy „valyon a' Berlini Újságok által elhírelt „összseesküvés valóságos dolog-e vagy „pedig csak azoknak az embereknek költeménye légyen, kik efféle kigondolt ve „szedelemnek elhírelése által a' Consti- „tützió' megkésztetésének elhalasztatott „időpontját, újabban is elhalasztatni akar- „ják; — 3) szor, hogy *Stähel e* a' maga tulajdon vallástétele szerént írója légyen egy; e' folyó esztendő' Februariusa 19-dikén költ, de csak elkezdett levélni, melly, mint ő erőssíti; a' S. Galleni Landámtianhoz *Müller Friedhergh*hez volna intéztelve; 's a' melyben egyebek között ezek mondatnak: „Az Aristokraták' igazságtalanokodása az én telkemet már régen epedő mérgeződéssel töltötte el a' „Bernaiak ellen, úgy hogy engem' már a' „Bernaiakhoz semmi hajlandóság nem tsattol, 's csak egyedül az a' gondolat, hogy „itt az Oligarchiai tébolygásnak közepete, a' jó gondolkodásuakkal való szoros „összsetsatolódásban, az ifjúságot mi- „veljük 's benne a' jobbnak megfogására való tehetséget elkészítsük, határoz- „hat engem arra, hogy Bernában való „lakásomat félbe ne szakaszszam.“ — Minekutánna mind ezek így vannak, 's a' mellyek mellett az első pontra még a' következő környülállások is megjegyez-

telhetnek t. i: Stähele annak, hogy az idegent a vendégfogadóban meglátogatta, ily okait adja, hogy ő (Stähele), történetből megtudta azt, hogy az idegen (Udvári Tanácsos Hamel Ur) a Hofwyl-i nevelő intézetről rosszszul beszélt, ő ennek vélekedéseit igasságos útra akarta téríteni; hogy az ő Udv. Tanácsos Hamel Ur eránt való figyelmét, az ő hozzá Német Országról érkezett tudósítások elevenítették-fel, a' mellyekben az erőssítettett, hogy ezen ember (Hamel Ur), Német Országban és Helvétziában éppen azon meghagyással utozik, a' mellyel Kotzebue is a' maga meggyilkoltatásáig utozott; 's hogy végezetre őtet arra, hogy ezen Udvári Tanácsos Hamel Urat megbántással illesse, ezen Urnak felénk és bizodalmatlanságot jelentő magaviselete, melly szerént neki semmi kérdésre felelni nem akart, indították. Továbbá tudva van Stähele-ről, hogy ő Hofwylben valami egy esztendőig, mint Tanító, felvétetve volt, de magát itt is rosszszul viselte, minthogy tanításaiban a' Fejedelmeket alacsony néphez illő kifejezésekkel illette, 's végre a' megintetésért még inkább indulatoskodván 's a' nevelő háznak semmi rendszabásaira nem ügyelvén, az institutumból elküldetett, nem csak, hanem az Institutum' tulajdonosától neki még csak az oda való bejárás is megtiltatott. Ide járul továbbá 1)ször, hogy a' fenn felhozott cikkelyben, mellyet Stähele az Aarau újságban kiadatott, a' mondatik Udv. Tanácsos Hamel Urról, hogy őtet egy külső Hatalmasság Helvétziában a' végre utoztatja — „hogy az Akadémiai tanító „szalákban, 's egyébütt is mindenütt halgatodték, 's az előfordúlható szabad

beszédéket a' maga hűséges emlékeztetésével — 2)ször, hogy a' vizsgálódásban kijött, hogy Stähele magát akképpen nyilatkoztatta ki — „Hogy ő, „valamint szintén egész Német Ország, „Kotzebuban nem egyebet, mint a' tyranizmus és a' feudális intézetek' reves alkotmányának ditsérőjét, a' jobbágyoskodásnak védelmezőjét, mint a' Fejedelmek' tsupa tetszését határok közzé szorító 's a' népek a' maga jusait bátorságossá tévő, minden Constitúciók ellen való kiáltozás emberét, szemlélik, 's a' „Sand' tselekedetében nem annyira az „ő személyes akaratjának, tselekedőjét „mint az égnék bosszuállását látják lenni“ — melly nyilatkoztatásból nyilván következik az a' gyanakodás, hogy Stähele, ha talám éppen a' kezét Orosz Udvári Tanácsos Hamel Urra tenni nem akarta is, legalább nagyon sürgető veszedelemtől való félelmet akart elméjében felgerjeszteni, 's a' többi —

„Minekutánna (mondánk) mind ezek így vagynak, rendelj a' Titkos Tanács: — 1)ször, hogy Stähele András, mint a' Bernai földön nem lakos idegen, ezen Kanton' határaitól kitakarodjék, 's ide többé vissza se' jöjjön, azért, minthogy magát ily rút árulási célzásba avatta — 2)ször, hogy a' kiállott fogságot, melyre magát nagyon érdemessé tette, hordozza békével — 3)ször, hogy minden költséget, melly ezen perbeli vizsgálódásokra 's az ő fogságára kívántatott fizessen meg — 4)ször, hogy ezen ítélet-tétel a' Thorgaui Országlószékekkel, a' honnét Stähele való, közöltessék — 5)ször, hogy ezen ítéletet a' Politziai Director haladéknélkül hajtassa végre. Kelt Bernában Aug. 16-dikán 1819-ben.“

Száz forint Conventiós pénzért adtak Váltó czédulában: —
Aug. 27-dikén 248 $\frac{1}{2}$ — 28-dikén 248 $\frac{1}{2}$ — 30-dikén 248 — forintot.

A' Pesti 's Budai újságlevelekben ezeket olvassuk: —

Ő Császári Királyi Felsége Méltóságos Kopátsy Jós ef Urat, eddig a' Királyi Táblának Praelátusát, Sámeghi Sz. Jakab Apáturát, Hantai Sz. Mihály Praeposuját, a' Ts. Veszprémi Ráptalan Kanonokját, és Cathedra'is Archi-Diaco-nust a' Felséges Septemvirális Táblánál Assessorrá és Tit. Püspökké méltóztatott nevezni. — Nem különben Méltóságos Széki Gróf Teleki László Urat, Császári Királyi Kamarást, Nemes Somogy Vár-megye Fő Ispányi Helytartóját, és a' Királyi Tábla Báro'ját, ugyan a' Septemvirális Tábla Assessorává kegyelmesen ki-nevezni méltóztatott. Ezen két új Asses-sor Urak a' Felséges rendelkezésnek kihir-dettetése után Augustus 21-dikén tartat-tott ülésben az új hivatalra felesküdték, és székeiket elfoglalták. — Azon alkalmatossággal midőn e' két tisztelt Asses-sorok kineveztettek, Méltóságos és Fő Tiszti. Marsovszky István Ur is, Septem-viralistává tétetett: de időközben meg-halván az ő helye most is üresen vagyon.

Ns. Szathmár Vgyében Sárköz Újlakon a' múlt Máj. 25-dikén ugyan oda való bir-tokos Nemes Zsarolyányi Márton László Ur, életének 112-dik esztendejében meg-halt. — 59-dik esztendő's koráig nőtelen életet élt. Ekkor házasságra adta magát, mellyben haláláig töltött el 53 esztendő-t — hitvesével, ki most 84-dik eszten-dős, és kivánt egészséggel bír. Ezen ké-sői, de hosszúságú házassági életnek mil-lyen sikre lett légyen? — a' különösség okáért említést érdemel. Ugyan is 71 esztendő's korában egy leányt, 79-dikben egy fiát, 81-ben ismét egy leányt nem-ze a' boldogultt öreg. — Az első hamar elhalt; — a' másik — Sigmond (ki most életben van) már 30 esztendő's korában megöszült; a' harmadik pedig néhány

esztendő óta elnyomorodott. A' mi né-hai Márton László élete módját illeti: a' mint az Újlaki, 's szomszéd Sárköz hely-sége Vénei emlékeznek, — Ő mind a' munkában, mind az ételben és italban mindenkor mértékét tudott tartani. In-dulattal is elannyira zablón tartotta, hogy haragudni felette ritkán, 's kevés ideig szokott: búsúlni a' jelenvalón, és a' jö-vendő'n aggodni, éppen nem. — Innen a' következett, hogy ő egész életében u-gyan nagy beteg nem volt, kissébb is igaz ritkán. — A' mulatságnak, vésés-g-nak nagy Baráttya lévén gyakran áltoná-sozott a' vele egy korátsúakkal. — Azzal pedig maga ditskedett Fő Ispány Urunk ő Excellentiájának; hogy ez előtt 3 esz-tendő'kkel, midőn házassága 50-dik esz-tendeje Ünnepe't ülték és így 109. eszten-dős korában, maga is a' Tábezot ma-gyarán megrakta. — Ezen Ünne-p, lakó helyétől egy mérföldnyire lévő más hely-ségben tartatván, oda az Öreg lóháton ment; — még pedig egy olyan tsikó lo-van, melly szinte az előtt egy nappal egy 58 esztendő's — pedig nem hanyába holt-férjfit magáról le hányt. Halála előtt 3 héttel is lovagolt. — A' múlt Május' elején gyengülését érzé az Öreg; — hol feküdt hol ült, vagy járkált: — Végre 25-dik Máj. dél előtt 8 óraker ezt mondá a' fiának — szokott hangon: 'Sigmond fiam! — töltsd meg a' pipámot, — hadd füstöljek még egygyet, 's midőn mint-egy 9 Minutumig ugyan bokrosan füstölt volna: egy óra múlva ismét megszollitá fiát, mondván: Fiam adj egy kis jó ho-rotskát; és azt jó izüen megiván, bal oldalára fordult a' fal felé; — 's a' jó Tokaitól elszunyadni vélte fia; Ő pedig alu'va ment-ki ez Árnyék világból. 'S így lett vége egy régi szabású, jámbor, megelégedve 112 esztendő'ket élt igaz Magyar embernek!